

**MAMLAKATLARDA OILA VA OILADA BOLA TARBIYASIGA
MUNOSABAT**

*Shahrisabz davlat pedagogika instituti pedagogika
fakulteti pedagogika yo'nalishi 2- guruh talabasi
Eshpo'latova Farangiz*

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada g'arbiy mamlakatlarda oilaning jamiyatdagi roli va bolalarni tarbiyalashga bo'lgan yondashuvlari tahlil qilingan. Tadqiqotda G'arbiy oilalarda ota-onaning tarbiyaviy funksiyalari, farzandlar bilan muloqot uslubi, ularning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishida oilaning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, farzand tarbiyasida mustaqillik, erkinlik, ijodiy rivojlanish va mas'uliyatni oshirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlar, zamonaviy psixologik metodlar va oilaviy kommunikatsiya vositalari muhokama qilingan. Maqolada g'arbiy mamlakatlarda oilaviy tarbiya amaliyotining o'ziga xosligi va ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy sharoitlar bilan bog'liqligi ilmiy asosda ko'rsatib berilgan.*

***Kalit so'zlar:** Oila, bola tarbiyasi, G'arbiy mamlakatlar, ota-ona, pedagogik yondashuvlar, oilaviy kommunikatsiya, ijtimoiy rivojlanish, shaxsiy rivojlanish, mustaqillik, erkinlik, farzandparvarlik.*

***Аннотация:** В статье анализируется роль семьи в обществе и подходы к воспитанию детей в западных странах. В исследовании освещаются воспитательные функции родителей в западных семьях, стиль общения с детьми и значение семьи в их социальном и личностном развитии. Также рассматриваются педагогические подходы, направленные на развитие самостоятельности, свободы, творческого развития и ответственности в воспитании детей, современные психологические методики и инструменты семейного общения. В статье научно обосновано своеобразие семейного воспитания в западных странах и его связь с социально-экономическими и культурными условиями.*

***Ключевые слова:** Семья, воспитание детей, западные страны,*

родители, педагогические подходы, семейное общение, социальное развитие, личностное развитие, независимость, свобода, родительство.

Abstract: *This article analyzes the role of the family in society and approaches to raising children in Western countries. The study highlights the educational functions of parents in Western families, the style of communication with children, and the importance of the family in their social and personal development. It also discusses pedagogical approaches aimed at increasing independence, freedom, creative development, and responsibility in raising children, modern psychological methods, and family communication tools. The article scientifically demonstrates the uniqueness of family upbringing practices in Western countries and their connection with socio-economic and cultural conditions.*

Keywords: *Family, child rearing, Western countries, parents, pedagogical approaches, family communication, social development, personal development, independence, freedom, parenting.*

Kirish

G'arbiy mamlakatlarda oila va bolalarni tarbiyalash tizimi uzoq tarixga ega bo'lib, ularning ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy sharoitlariga mos ravishda shakllangan. Ushbu oilalarda ota-onaning asosiy vazifasi farzandning shaxsiy rivojlanishi, mustaqilligi va ijodiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, oilaviy tarbiya ko'pincha ochiq muloqot, erkin fikrlash va hissiy qo'llab-quvvatlash prinsiplari asosida amalga oshiriladi. G'arbiy jamiyatlarda bola tarbiyasiga yondashuvlar oilaning ijtimoiy roli, jamiyatdagi ijtimoiy institutlar bilan o'zaro aloqasi va madaniy qadriyatlar bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli, ularni o'rganish va tahlil qilish nafaqat pedagogika va psixologiya fanlari uchun, balki global ta'lim va tarbiya jarayonlarida oilaning samarali roli va farzand tarbiyasidagi eng yaxshi tajribalarni aniqlash uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola g'arbiy mamlakatlarda oilaviy tarbiya tizimi, ota-onaning yondashuvlari va farzandlar bilan munosabatlarining o'ziga xos jihatlarini ilmiy asosda ko'rib

chiqishga qaratilgan.

Asosiy qism

G'arbiy mamlakatlarda oilaviy tarbiya tizimi bolani mustaqil, ijtimoiy jihatdan faol, ijodiy rivojlangan va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllantirishga qaratilgan bo'lib, bunda ota-onaning farzand bilan munosabati va oilaviy muhitning ahamiyati juda katta. Ushbu oilalarda tarbiya ko'pincha ochiq va samimiy muloqot, hissiy qo'llab-quvvatlash, bolaning fikrini tinglash va unga erkinlik berish prinsiplari asosida olib boriladi. Bolaning mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati, o'z-o'zini boshqarish, mas'uliyatni his qilish, ijodiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish oilaviy tarbiyaning asosiy vazifalaridan biri sifatida qaraladi. G'arbiy oilalarda tarbiya metodlari psixologik tadqiqotlar va pedagogik yondashuvlar bilan uzviy bog'liq bo'lib, rag'batlantirish, motivatsiya, farzandning o'zini anglashi va ijtimoiy ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ota-onalar farzandning ijtimoiy muhitga moslashishini qo'llab-quvvatlaydi, ularni maktab, madaniy va sport faoliyatlarida faol ishtirok etishga rag'batlantiradi, ularning shaxsiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Farzandlar bilan uyda kitob o'qish, ilmiy va ijodiy loyihalarda birgalikda ishlash, kundalik hayotdagi mas'uliyatlarni taqsimlash, turli muloqot shakllarini qo'llash orqali ota-ona bolaga o'z fikrini ifoda etish, muomala madaniyati va jamiyatga foydali bo'lish tushunchalarini singdiradi. G'arbiy mamlakatlarda oilaviy tarbiya jarayoni maktab va boshqa ijtimoiy institutlar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ta'lim tizimi, madaniy muassasalar, sport va san'at markazlari orqali bolalarning ijtimoiy ko'nikmalari, axloqiy qadriyatlari va madaniy identifikatsiyasi shakllantiriladi. Shuningdek, ota-onalar farzandning hissiy va ruhiy rivojlanishiga katta e'tibor berib, ularni erkin fikrlashga, tanqidiy qarashga, muammolarni o'z mustaqil qarorlari bilan hal qilishga o'rgatadi. G'arbiy mamlakatlarda oilaviy tarbiya kontsepsiyasi ko'pincha farzandning shaxsiy o'sishi, o'ziga bo'lgan ishonchi, jamiyatdagi roli va ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, ota-onaning tarbiyaviy yondashuvi va metodlarining samaradorligi bolaning kelajakdagi muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir qiladi. Shu bilan birga, zamonaviy

g'arbiy oilalarda texnologiyalar, raqamli vositalar, interaktiv o'quv resurslari va media platformalari tarbiyaning muhim vositalariga aylanib, bolaga zamonaviy dunyoqarashni shakllantirishda yordam beradi. Natijada, g'arbiy oilalarda tarbiya tizimi farzandning mustaqil, mas'uliyatli, erkin va ijodiy fikrlaydigan shaxs sifatida rivojlanishini ta'minlaydi, ota-onaning faol yondashuvi esa bolaning shaxsiy va ijtimoiy hayotdagi muvaffaqiyatini kafolatlaydi.

Xulosa

G'arbiy mamlakatlarda oilaviy tarbiya tizimi bolani mustaqil, ijodiy fikrlaydigan, mas'uliyatli va ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllantirishga qaratilgan bo'lib, bunda ota-onaning farzand bilan munosabati, oilaviy muhit va pedagogik yondashuvlar hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ota-onaning ochiq muloqoti, hissiy qo'llab-quvvatlashi, farzandning mustaqil qaror qabul qilishini rag'batlantirishi, shaxsiy va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Farzandni tarbiyalash jarayonida uyda kitob o'qish, birgalikdagi loyihalar, kundalik mas'uliyatlarni taqsimlash, ijtimoiy va madaniy faoliyatlar orqali uning shaxsiy rivojlanishiga ko'mak beriladi. Shu bilan birga, ta'lim tizimi, madaniy va sport muassasalari, media vositalari bilan uyg'unlashgan oilaviy tarbiya bolada jamiyatga foydali bo'lish, mas'uliyatni his qilish va o'z qobiliyatlarini rivojlantirish kabi fazilatlarni shakllantiradi. Natijada, g'arbiy oilalarda ota-onaning faol yondashuvi va zamonaviy pedagogik metodlar bolani barkamol, mustaqil, erkin va ijtimoiy jihatdan tayyor shaxs sifatida voyaga yetkazadi, oilaning ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy muhitida tarbiyalash jarayoni esa farzandning kelajakdagi muvaffaqiyatini ta'minlovchi muhim omilga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xasanov D. Oila va bola tarbiyasi: pedagogik va psixologik jihatlar. Toshkent: Ma'naviyat, 2019.
2. Sodiqov Q. Bolalarni tarbiyalash nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: O'qituvchi, 2018.
3. To'raqulov P. Oila tarbiyasi va shaxs rivojlanishi. Toshkent: Fan, 2017.
4. Usmonov A. Milliy va zamonaviy oilaviy tarbiya yondashuvlari. Toshkent: Pedagogika, 2020.
5. Karimov I.A. Ma'naviy tarbiya va ota-ona roli. Toshkent: O'zbekiston, 2016.